
Публикуван на: 23-04-2004

Източник: [РФИ-България](#)

От векове големите европейски реки служат за естествени граници. Днес, когато ЕС се разширява и границите падат, каква е ролята им? Но ето, че една река- граница може да бъде и обединител. Такъв е случаят с Морава, която разделя Австрия и Словакия. По-точно един мост сплотява две селища на противоположните брегове, като съюзът понякога е скрепен с брак. През 1945 г. обаче мостът е разрушен, а после не е възстановен. За да могат да се срещат, австрийци и словаци установяват речна връзка. Ето историята на една жена:

Ирена е на 72 години. Тя говори свободно австрийски и словашки. Ето защо:

Майка ми, която е от словашки произход, се омъжила в Австрия през 1930 г. така съм се появила аз. Майка ми ме научи да говоря родния й език. Като малка често ходех в Заркавез, където живее баба ми. За мен двете села от двете страни на реката бяха едно цяло. През 1946, когато бях на 15, дойдох в Словакия. Но то беше по-скоро, защото се влюбих. Това бе първата и последната ми любов. За съжаление, съпругът ми почина наскоро. Никога не съм съжалявала за избора си.

Само че Ирена плаща скъпо за любовта си. През 50-те години комунистите изграждат непреодолима стена между Чехословакия и Австрия. В Заркавез и навсякъде било абсолютно забрането да се приближаваш до загражденията. Единствено децата, като Ото, понякога преминавали през охраната, но не съвсем:

Дигата, която виждате, защитава няколко села по поречието на Морава. Точно тук се намираха телените мрежи, по които понякога течеше ток. Дори дивечът страдеше от мярката.

Близо половин век разделените семейства не могат да се срещат и реката-обединител се превръща за тях в разделителна стена. Ирена разказва, че все пак й позволявали да посети семейството си в Австрия, защото била единствено дете. Но можела да пътува единствено без съпруга си и само с едно от децата си. При това, само веднъж в годината.

Одер и притокът й Нейс разделят Германия и Полша от Конференция в Постдам през 1945 г. Преди това териториите, разположени на изток от Одер, били традиционно прилежащи на Прусия. Новата граница обаче била установена като сакния срещу Германия, която по този начин загубила 20 % от територията си. Франкфурт на Одер е известен най-вече със своя европейски университет „Виедрина“, както и с граничното си разположение, задължително, за да се направи връзката между Берлин и Варшава. Градът се оформя през 19 в. като индустриален център. Но след 1945 г. Франкфурт губи източната си част. И Германия приключва там, където свършва Одер- мярка, наложена от Сталин, както припомня Хелга Шулц, професор по история в университета на Франкфурт:

Западните съюзници са се пречупили пред Сталин, който искал на всяка цена да получи източните части на Полша. Съветските войски са първите, достигнали оста Одер- Нейс, и съюзниците са били изправени пред свършен факт. Полската територия се измества на запад, а Франкфурт на Одер се превръща в граничен град.

Сега, когато Полша ще стане пълноправен член на ЕС, речната граница губи смисъла си. Както казват и германци, и поляци, те се чувстват просто в Европа.

Северната граница на България е очертана от река Дунав, чиято дължина е 470 километра. На реката се гледа като на териториална граница, която разделя България и Румъния. Реката играе важна роля още при създаването на Дунавска България. Историческите летописци схващат България или Онгълът като територия, която се е опирала на север на бреговете на Дунав. Дунав е стратегически воден път по време Римската империя. Тогава израства крепостта, носеща името Сексагинта Приста или Пристанище на 60-те кораба, която просъществувала 6 века. На това място преди 1900 години се е появило селище Червен, чийто наследник е град Русе, главна врата на север на страната. Реката винаги е била от изключително значение за развитието на икономиката на страната през цялото историческо развитие. Днес специалистите отчитат, че само около българския участък не се изгражда туристическа инфраструктура. Единствената хубава новина е, че наскоро страната ни пусна нов пасажерски кораб "Русе Престиж", който ще прави по 36 пътувания годишно с туристическа цел. Дунав свързва България с 10 държави от Централна и Източна Европа, а днес и със системата на плавателните канали на цяла Европа. Някои специалисти се опасяват, че членството в ЕС ще засили различията между богатия запад и по-бедния изток от долното течение на реката. Други са на мнение, че регионалната помощ ще помогне за премахване на тези различия. Трети като проф. Минко Памукчиев смятат, че страната ни отчайващо изостава с изграждането на вътрешни водни пътища, свързани с Дунав. Такива водни пътища са изградени в нашите съседки Сърбия и Румъния. Румъния има канала Констанца- Черна вода, а в близките години ще влезе в експлоатация и каналът Дунав –Букурещ. Румънците са използвали естественото корито на река Арджеш. Така чрез река Дунав румънската столица си осигурява пряк излаз на Черно море. България също има готов проект. Това е проектът за канала Дунав- Русе- Варна, чиято идея е била да се свърже реката с Черно море през Добруджа. Проектът е замразен, но все пак е било започнато изграждане на съоръжение, което да изпомпва водите на реката до канал от Малък Преславец до Силистра. А е имало идея до Добрич участъка да е плавателен, като по трасето да преминава и кораб. Проектът е започнат преди 30 години и в неговото изграждане са вложени доста пари. От цялото начинание днес стои само една помпена станция. Акад. Памукчиев обаче е оптимист и смята, че в една недалечна перспектива може да се изградят и вътрешни дунавски пристанища на някои реки на наша територия.